HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מתני' רוחשין. שהכלי עמוק והיה כל השמן במקום אחד וכשמניח אחד אחצנו על המנחה יב) נד השמן בתוכה: **מרחשת.** לשון רמשש) דמתרגמינן רחשין: **נפה.** שאינה עמוקה אלא[א] שוליה כפין אלא חוגיה ומתפזר השמן בחוגיו הכלי והכלי קשה וכמו (שבת דף ה:) לף

מתני' האומר [א]הרי עלי במחבת לא יביא במרחשת במרחשת לא יביא במחבת מה בין מחבת למרחשת מרחשת יש לה כיסוי מחבת אין לה כיסוי דברי ר' יוסי הגלילי ר' חנינא בן גמליאל אומר [ב]מרחשת עמוקה ומעשיה רוחשין [ג] (רכין) מחבת צפה ומעשיה קשין: **גמ'** מאי טעמא [ד] דרבי יוסי אילימא מרחשת דאתיא ארחושי הלב כדכתיב [1]רחש לבי דבר טוב ומחבת דאתיא אמחבואי הפה כדאמרי אינשי [ה]מנבח נבוחי אימא איפכא מחבת דאתיא אמחבואי הלב דכתיב [2]למה נחבאת לברוח מרחשת דאתיא ארחושי כדאמרי אינשי [ו]הוה מרחשן שיפתותיה אלא גמרא [ז] גמירי לה: רבי חנינא בן גמליאל אומר כו': מרחשת עמוקה דכתיב [3]וכל נעשה במרחשת מחבת צפה דכתיב ועל מחבת ת"ר [ח] ב"ש אומרים האומר הרי עלי מרחשת יהא מונח עד שיבא אליהו מספקא להו אי על שום [ט] כלי נקראו או על שום מעשיהן וב"ה אומרים [י]כלי היה במקדש ומרחשת שמה ודומה כמין [יא]כלבום עמוק וכשבצק מונח בתוכו דומה כמין [יב]תפוחי הברתים וכמין בלוטי היוונים ואומר וכל נעשה במרחשת ועל מחבת אלמא על שום [יג] הכלים נקראו ולא על שום מעשיהם: **מתני'** הרי עלי בתנור לא [יד]יביא מאפה כופח [טו] ולא מאפה רעפים ומאפה יורות הערביים ר' יהודה אומר [טז] רצה מביא מאפה כופח הרי עלי מנחת מאפה לא יביא מחצה חלות ומחצה רקיקין רבי שמעון מתיר מפני שהוא קרבן אחד: **גמ'** תנו רבנן מאפה תנור ולא מאפה כופח ולא מאפה רעפים ולא מאפה יורות הערביים ר' יהודה אומר [יז] תנור תנור שני פעמים להכשיר מאפה כופח רבי שמעון אומר תנור תנור שני פעמים אחד שתהא אפייתן בתנור ואחד שיהא הקדישן בתנור ומי אית ליה לר' שמעון האי סברא [יח]והתנן ר' שמעון אומר לעולם הוי רגיל לומר שתי הלחם ולחם הפנים כשרות בעזרה **וכשרות** [יט] בבית פאגי אמר רבא אימא שיהא הקדישן לשום תנור: הרי עלי מנחת מאפה לא יביא מחצה [וכו']: תנו רבנן [1]וכי תקריב [יט]כשתקריב לעשות דבר רשות קרבן מנחה אמר רבי יהודה מנין לאומר הרי עלי מנחת מאפה שלא יביא מחצה חלות ומחצה רקיקין תלמוד לומר [2]קרבן מנחה קרבן אחד אמרתי לך ולא שנים ושלשה קרבנות אמר לו רבי שמעון וכי

דלוריתא אם כן יכול לסמוך אברלי וי"ל דבפרק כל הפסולין (זבחים דף ג.). מסקינן דתיקף לסמיכה שחיטה דאוריתא:

מספקא להו. אי על סם כליין נקראו מחבת ומרחשת שבמרחשת בעי לתיתויה ונפיק או על סם מעשיהן על סם רחיסה בח] ט) (רחיסת הלב או רחיסת שפתים) וכיון דלא ידעינן להי נתכוין אי אתחוסי הלב או אתחיסת שפתים יהא מונח עד שיבא אליהו כך פירש בקונטרס ועל חנם נקט לפירושו אי על סם כליין נקראו דאפי' פשיטא ליה לשם מעשיהן לאיכא לספוקי אי אתחוסי הלב נתכוין ומציא במרחשת אי אתחוסי הפה ומציא במחבת לפיכך נראה דנקט בח] על סם כליין למימר דמספקא לן אי כלי נדר או לנתנה נתכוין וא"ת ואמאי יהא מונח יציא מרחשת ומנחת מרחשת מספק דלשמכן לקמן (דף קז.) פירשתי ואיני יודע מה פירשתי שיש לו להביא כל הספקות לפטור עצמו מנדר וי"ל דמייתי כגון דאמר מעשה הלוו אי סולת זה למרחשת ומיהו קשה דלתקן מעות הלוו יציא מעות של חולין ויקנה מרחשת ואמר דאם כלי נדר יהא הכלי קנוי בהן ויש לומר כגון שהפריש מעות והקדישן למרחשת כמו שידרשו חכמת הלשון: **או** על שם מעשיהן. ולית להו לבית שמאי הא דאמר רב אשי בריש מכילתין (דף ג:) מחבת לשם מרחשת במנא קא מחשב מחשבה במנא לא פסלה:

וכשרות אבית פאגי. פירש בקונטרי אלמא לאין תנור מקדש מלכשרות אבית פאגי ואין נפסלות ביוצא ואין נראה לפרש כן כדפי' בפ"ק (לעיל ט. ד"ה ר"ל) ויש לתמוה מאי קא מדמיא אפייתא שתי הלחם ולחם הפנים לאפייתא מנחת מאפה תנור הא אמר בסוף התכלת (לעיל נא.) אמר רבא על מחבת אלמד שטעונין כלי ואי אפי' לא מתחמוד איפסלה לה בלינה וה"נ מאפה תנור כתיב אלמד שטעון כלי ולימא דתנור של מנחות מקדש אבל של שתי הלחם ולחם הפנים לא מקדש וי"ל דבפ' דם חטאת (זבחים נה:) מוכח דלא הוה במקדש אלא חד תנור של מתכת שהיה לשתי הלחם ולחם הפנים ולמנחות ולא דמי להביא דתכלת דגדי מנחות לא אמר רחמנא עשה במחבת עשה בתנור עשה במרחשת אבל בחביתין אמר רחמנא על מחבת בשמן תעשה (ויקרא ב):

הדרן עלך כל המנחות

דף ג.) **מספקא** להו. אי על סם כליין נקראו מחבת ומרחשת שבמרחשת בעי לתיתויה ונפיק או על סם מעשיהן על סם רחיסה בח] ט) (רחיסת הלב או רחיסת שפתים) וכיון דלא ידעינן להי נתכוין אי אתחוסי הלב או אתחיסת שפתים יהא מונח עד שיבא אליהו כך פירש בקונטרס ועל חנם נקט לפירושו אי על סם כליין נקראו דאפי' פשיטא ליה לשם מעשיהן לאיכא לספוקי אי אתחוסי הלב נתכוין ומציא במרחשת אי אתחוסי הפה ומציא במחבת לפיכך נראה דנקט בח] על סם כליין למימר דמספקא לן אי כלי נדר או לנתנה נתכוין וא"ת ואמאי יהא מונח יציא מרחשת ומנחת מרחשת מספק דלשמכן לקמן (דף קז.) פירשתי ואיני יודע מה פירשתי שיש לו להביא כל הספקות לפטור עצמו מנדר וי"ל דמייתי כגון דאמר מעשה הלוו אי סולת זה למרחשת ומיהו קשה דלתקן מעות הלוו יציא מעות של חולין ויקנה מרחשת ואמר דאם כלי נדר יהא הכלי קנוי בהן ויש לומר כגון שהפריש מעות והקדישן למרחשת כמו שידרשו חכמת הלשון: **או** על שם מעשיהן. ולית להו לבית שמאי הא דאמר רב אשי בריש מכילתין (דף ג:) מחבת לשם מרחשת במנא קא מחשב מחשבה במנא לא פסלה:

וכשרות אבית פאגי. פירש בקונטרי אלמא לאין תנור מקדש מלכשרות אבית פאגי ואין נפסלות ביוצא ואין נראה לפרש כן כדפי' בפ"ק (לעיל ט. ד"ה ר"ל) ויש לתמוה מאי קא מדמיא אפייתא שתי הלחם ולחם הפנים לאפייתא מנחת מאפה תנור הא אמר בסוף התכלת (לעיל נא.) אמר רבא על מחבת אלמד שטעונין כלי ואי אפי' לא מתחמוד איפסלה לה בלינה וה"נ מאפה תנור כתיב אלמד שטעון כלי ולימא דתנור של מנחות מקדש אבל של שתי הלחם ולחם הפנים לא מקדש וי"ל דבפ' דם חטאת (זבחים נה:) מוכח דלא הוה במקדש אלא חד תנור של מתכת שהיה לשתי הלחם ולחם הפנים ולמנחות ולא דמי להביא דתכלת דגדי מנחות לא אמר רחמנא עשה במחבת עשה בתנור עשה במרחשת אבל בחביתין אמר רחמנא על מחבת בשמן תעשה (ויקרא ב):

הדרן עלך כל המנחות

לא היה במקדש כי אם מחבת וגם מנחת מרחשת היה עושה (במחבת רק) שהיה ממעט באור עד שהיו מעשיה רותחין ולא היה האור מהבהב השמן וכן נראה בת"כ שהשיבו ב"ה לב"ש נאמר תנור ונאמר מרחשת מה תנור כלי אף מרחשת כלי אף מרחשת כלי אחר מכלל שהיו מסופקים ב"ש אי אמרי מרחשת כלי הוא א"ל לא. ת"ח. ולפרש"י קשה אמאי יהא מונח כו' ויש פי' אחרים מפרשים מספקא להו אי על שם כליין נקראו מחבת ומרחשת שבמרחשת בעי לאתויי ונפיק [אן] על שם מעשיהם [על ארחושי ליבא [אן] על] רחישת שפתים וכיון דלא ידעינן להי נתכוין אי על רחושי ליבא אי ארחושי שפתים יהא מונח עד שיבא אליהו ולכל הני לישנא כו' עד לכך נראה לפרש [אי על שם כליין] שלא היו דומין מחבת למרחשת דזה שפתיה גבוהות וזה שפתיה שפלה אז על שם מעשיהן נקראו דלא היו במקדש כי אם כלי אחד מחבת וכשהיה מביא מנחת מרחשת היה ממעט באש ולא היה השמן נשרף כי אם רוחש ומשום דמספקי ליה יהא מונח עד שיבא אליהו. ת"א:

מסורת הש"ס

א) ס"ק ל"ג, ב) וכיון. ג"ק, ג) [כרכות ט:], ד) [מגילה ג.], ה) פי' כלי אב"ג רגלים, ו) נ"ר הערוך בערך פפוח דומה לתפוחי הברתים פי' כמין תפוחי הברתים עגול כולו חוץ מקום הכינוס ונמוך ומן מקום כינוסן, ז) נקמן נה:, ח) ג"ש כשתקריב כשתקלה לעשות דבר כו', ט) [בכלשון ב], י) על שוליה. ל"ק, כ) וגו' הס"ד. ל"ק, ל) ל"ק מ"ו וכתב שיתוי לשון הוא וכ"ה בס"י. ל"ק

תורה אור השלם

1. רָחַשׁ לִבִּי דָּבָר טוֹב אֹמֵר אֲנִי מַעֲשַׂי לְמֶלֶךְ לְשוֹנִי עֵט סוֹפֵר מָהִיר: תהלים מה ב
2. לָמָּה נֶחְבֵּאתָ לִבְרֹחַ וַתְּגַנֵּב אֹתִי וְלֹא הִגַּדְתָּ לִּי וָאֲשַׁלֵּחֲךָ בְּשִׂמְחָה וּבְשִׁרִים בְּתֹף וּבְכִנּוֹר:

בראשית לא כז

3. וְכָל מִנְחָה אֲשֶׁר תֵּאָפֶה בַּתַּנּוּר וְכָל נַעֲשָׂה בַּמַּרְחֶשֶׁת וְעַל מַחֲבַת לַכֹּהֵן הַמַּקְרִיב אֹתָהּ לוֹ תִהְיֶה:

ויקרא ז ט

4. וְכִי תַקְרֵב קָרְבַּן מִנְחָה מַאֲפֵה תַנּוּר סֹלֶת חַלֹּת מַצֹּת בְּלוּלֹת בַּשָּׁמֶן וּרְקִיקֵי מַצּוֹת מְשֻׁחִים בַּשָּׁמֶן: ויקרא ב ד

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מ"ט דר"י דס"ל דמרחשת: (ב) ד"ה לכנום וכו' מונח כתוכו נכנס הכנס בגומות: (ג) ד"ה דומה וכו' וכבלוטא אלמא מהכא דכתב במרחשת כל"ל וס"ל: (ד) ד"ה מעט מעט ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לדבות מד בויקלא:

רבינו גרשום

מחבת צפה. אין לה בית קיבול אלא חלקה היא דכתיב על מחבת: ארחושי הלב. הרהורי הלב: אמחבואי הפה כדאמרי אינשי קא מבח בוחי כלומר שנובח כלו' [ה] דבור הפה דכתיב ועל מחבת. כלומר מה שאופין בו אינן בתוכו אלא על גבו שאין לו בית קיבול: האומר הרי עלי במרחשת. והוא הדין כי אמר הרי עלי במחבת [ו] אי ודאי על שם כלים נקראו שזה כלי שמו מרחשת ווה כלי [שמן] מחבת יביא ואין בו ספיקא ואם על שם מעשיהם נקראו דהאי אתי ארחושי הלב והאי אמחבואי הפה ואיכא למימר איפכא ולא ידע מאי בעי לאיתויי: וב"ה אומרים על שם כלים נקראו דכלי היה במקדש ומרחשת שמו ודומה מצד אחד כמין כלבוס כמו פגום כעין זה

ועמוק היה הכלי כמין תפוחי הברתיים עגול כולו חוץ ממקום הכינוס ונמוך שאינו עבה הרבה: וכן נמי בלוטי היוונים פרי האלונים: כופח תנור קטן הוה כדי שפיתת קדרה אחת רעפים לבינים: יורות ערביים. היינו אלפסות של אבן: תנור תנור קרבן מנחה מאפה תנור וכל המנחה אשר תאפה בתנור: שיהא הקדשן בתנור: כלומר שיהא תנור מקדשן. כשרות בעזרה אם נאפו בעזרה בתנור קדש וכשרים אם נאפו חוץ מן עזרה אחומת בית פגי ואי ס"ל (דע") [לר"ש] בדבינן דליקדשינהו תנור היאך הן כשרין בחוץ דא קי"ל דאין כלים מקדשין בחוץ: שיהא הקדשן לשום תנור כשהוא מקדשן מקדישן ע"מ לאפותן בתנור ולא

ג) פירושו כזה הוא כמו פי' הקונטרס שהביאו תוס' בד"ה מספקא וע"ש.

ד) נראה לי"ל כלומר שטעם כפה: מרחשת דאתיא ארחושי. כלומר דבור הפה.

לעזי רש"י

גלואר"ן. עץ סדוק (כעין מחבת לאפיפיות עשויה משני חלקים שהבצק לחוץ ביניהם).
גלנ"ץ [גלנ"ץ]. בלוטים.
קשטנ"א [קישנ"א]. אלון.
טיבל"ש [טיולי"ש]. רעפים.

מוסף רש"י

וכשרות בבית פאגי. כגל יוסלנים, דקא סבר אפייתן נמי בתון (להקן צוה:) בית פאגי, מקום לפנים מן חומת העיר ונדון כיוסלנים לגל דבריו (סנהדרין יד:) כל שהוא כתון הוקף החיצון של יוסלנים קרוי בית פאגי (סוטה מד.).

הדרן עלך כל המנחות

שיטה מקובצת

א) תיבת רכין נמחק: ב) תיבות דר' יוסי נמחק: ג) אינשי קא מבח בוחי: ד) תיבות גמירי לה נמחק: ה) ת"ר שמאי אומר: ו) שום כליין: ז) כליין: ח) כופח ומאפה: ט) אומר רוצה: י) תנור. עי' תוספות דבחים (דף צו ע"א): יא) כשרות אבית אות ב' נמחק: יב) המנחה לאחר אפיה נע ונד: יג) ממשמעותא מדנקראת: יד) כגון שהלך רכיל למחבואות לשון תיבת נחבאות ל"ש: טו) בתוכה אלמא דאין: טז) קרי לה מנחת מרחשת: יז) עצמו זז: יח) כלי ומכח הספק יהא: יט) והדופן בתוכו באמצעיה: כ) כזה

כא) מונח תוכו נכנס: כב) הברתיים על שם מקומם הס"ד ומה"ד בלוטי: כג) והכא כתיב אות ר' נמחק: כד) תיבות דאין רבורי אחר ריבוי אלא למעט נמחק: כה) העזרה. רש"י בבסחי' (דף פג ע"ב): כו) שמה. מ"א מה שבולט חוץ לחומה קרי פגי כמו פגי תאנה וחוץ לחומה עד מקום הבליטה היו כשירות. ס"א ל"א מגדל אחת היה בחומה ובולטים בדפנות חוץ לחומה כמו פגי תאנה: כז) איפכלו ביוצא וא"ת והא פירשה בפ"ק דאין כלי שרת ומקדש ליפסל ביוצא ואם כן היכא מוכח מהכא דאין תנור מקדש וי"ל דמוכח הכי דאי איתא דתנור מקדש נהי דאין מיפסל ביוצא מ"מ נגאי הוא הדבר להוציא חוץ לעזרה לכתחלה ולאפותו חוץ לחומה: כח) שם רחישת או רחישת הלב: כט) דנקט. ולכל הני לישנא הוי מצי למימר כמו כן האומר הרי עלי מחבת לכך נראה לפרש אי [על כליין] שהיה במקדש כלי ששמו מרחשת [ונדר] להביא במרחשת אז דלמא

כל המנחות באות מצה פרק חמישי מנחות סג.

פח א מיי' פ"ז מהלכ' מעה"ק הלכה כ [עי"ש]:
פט ב מיי' פי"ג מה הלכה ז:
ג [מיי' פי"ב מה הלכה כג]:
צ ד מיי' פי"ז שם הלכה ג:

לעזי רש"י

גלואר"ן. עץ סדוק (כעין מחבת לאפיפיות עשויה משני חלקים שהבצק לחוץ ביניהם).
גלנ"ץ [גלנ"ץ]. בלוטים.
קשטנ"א [קישנ"א]. אלון.
טיבל"ש [טיולי"ש]. רעפים.

מוסף רש"י

וכשרות בבית פאגי. כגל יוסלנים, דקא סבר אפייתן נמי בתון (להקן צוה:) בית פאגי, מקום לפנים מן חומת העיר ונדון כיוסלנים לגל דבריו (סנהדרין יד:) כל שהוא כתון הוקף החיצון של יוסלנים קרוי בית פאגי (סוטה מד.).

הדרן עלך כל המנחות

שיטה מקובצת

א) תיבת רכין נמחק: ב) תיבות דר' יוסי נמחק: ג) אינשי קא מבח בוחי: ד) תיבות גמירי לה נמחק: ה) ת"ר שמאי אומר: ו) שום כליין: ז) כליין: ח) כופח ומאפה: ט) אומר רוצה: י) תנור. עי' תוספות דבחים (דף צו ע"א): יא) כשרות אבית אות ב' נמחק: יב) המנחה לאחר אפיה נע ונד: יג) ממשמעותא מדנקראת: יד) כגון שהלך רכיל למחבואות לשון תיבת נחבאות ל"ש: טו) בתוכה אלמא דאין: טז) קרי לה מנחת מרחשת: יז) עצמו זז: יח) כלי ומכח הספק יהא: יט) והדופן בתוכו באמצעיה: כ) כזה

כא) מונח תוכו נכנס: כב) הברתיים על שם מקומם הס"ד ומה"ד בלוטי: כג) והכא כתיב אות ר' נמחק: כד) תיבות דאין רבורי אחר ריבוי אלא למעט נמחק: כה) העזרה. רש"י בבסחי' (דף פג ע"ב): כו) שמה. מ"א מה שבולט חוץ לחומה קרי פגי כמו פגי תאנה וחוץ לחומה עד מקום הבליטה היו כשירות. ס"א ל"א מגדל אחת היה בחומה ובולטים בדפנות חוץ לחומה כמו פגי תאנה: כז) איפכלו ביוצא וא"ת והא פירשה בפ"ק דאין כלי שרת ומקדש ליפסל ביוצא ואם כן היכא מוכח מהכא דאין תנור מקדש וי"ל דמוכח הכי דאי איתא דתנור מקדש נהי דאין מיפסל ביוצא מ"מ נגאי הוא הדבר להוציא חוץ לעזרה לכתחלה ולאפותו חוץ לחומה: כח) שם רחישת או רחישת הלב: כט) דנקט. ולכל הני לישנא הוי מצי למימר כמו כן האומר הרי עלי מחבת לכך נראה לפרש אי [על כליין] שהיה במקדש כלי ששמו מרחשת [ונדר] להביא במרחשת אז דלמא